

Tyttebærpigen. Graahede 1882.

HANS NIC. HANSEN 1853—1923

DENNE Kunstner hørte altid til de omstridte, og den gjærende Uro, som helt fra Ungdomstiden prægede hans stærkt eksperimenterende Arbejder, gav idelig Anledning til ligesaa stærkt divergerende Vurdering. Selv led han under Usikkerheden og var derfor glad og taknemlig, naar han mærkede Forstaaelse. — Det tør menes at have været ham en trøsterig Oplevelse, da han under sin retrospektive Udstilling paa Charlottenborg sidst i 1913 modtog nogle Breve fra Kr. Zahrtmann, hvoraf her gives Uddrag:

»Fuglebakken, November 1913. Kjære Ven! . . . Jeg har idag været paa Din Udstilling. Det var en af dem vi trængte til. De Kunstnere som med Smaaforandringer maler samme Billede hele deres Liv, ja de kan daarligt

gøre Retrospektiven. Det har Du intet at frygte af. Du er absolut Kunstner, intelligent, hjertensgod og med fortræffeligt Humør, ogsaa med Humor . . . De store Billeder kendte jeg, var overordentlig glad for det med Regnen, der striler ned . . . og saa alle Potifars Hustruer . . . men ogsaa det med Din Familie i Regnvejr i Fiesole eller hvor det er – og et tredje lille »Svend Vonved« [gjengivet pag. 51 i Hans Nikolaj Hansen: 50 Billeder efter Malerier og Tegninger, samlede og udgivne af H. Chr. Christensen. Kbh. 1915]. . . . Det hele er en Nydelse. Der er Noget, som ikke andre giver, man bliver vaagen, og hvad der er lige saa godt, man føler Venskab for den, der har malt. . . . Jeg tror som Du gerne, at der ikke er sket Dit Talent og Din Elskværdighed Fyldest hidindtil – men der er da noget godt ved Tanken, at man har faaet Kløene og har den bedre Del tilbage . . .«

Om det gik saaledes i de sidste ti Aar Hans Nic. Hansen levede, er et Spørgsmaal, som ikke skal besvares her, hvor vi begrænser os til hans Arbejder som Bogkunstner, det lille Omraade, der sikkert har bragt ham, som mange andre Kunstnere, flere og større Glæder end de Kvaler og Vidtløftigheder, Maleriet som oftest bereder Kunstnere. – I Aargangene af »Bogvennen« fra 1910 og 1918 mindedes vi mange af de bortkaldte Illustrationer, særlig dem, der virkede i Halvfjerdserne. Denne Gang fletter vi Forening for Boghaandværks Stedmoderblomst i Mindekrandsen til den sidst døde Ære; thi han hørte til den Tids Folk og var en af de frodigste Dyrkere af Illustrationskunsten især fra 1880 til 1900.

Efter egne Malerier tegnede han for »Ude og Hjemme« i 1878 sit først udstillede Billede »Udenfor Sigbrits Port« og 1880 »Pigen paa Kirkegaarden«. I begge Gjengivelser er Billedernes Indhold og Karakter med stor Dygtighed overført i Pennetegning. I samme Blad fremkom først i 1879 en Række Tegninger fra Island. Det var Frugter af et Orlogstogt nordpaa, hvori han som menig Værnepligtig havde deltaget Aaret forud. Tegningerne viser først og fremmest hans rappe Iagttagelsessevne – Tilhørerne i Altingsalen – og hans smukke Opfattelse af Kvindetyper, den stoute Islænderinde paa Reykjaviks Skibsbro – udmærkede kunstneriske Bidrag til et fremadstræbende illustreret Blad. – Og Hans Nic. Hansen var en trofast og paalidelig Medarbejder, der jævnligen bragte gode Tegninger hjem med fra Landet – f. Eks. Tyltebærpigen fra Graahede – og som var parat, hvad enten en Scene eller en enkelt Figur fra en Theaterforestilling ønskedes fastholdt, eller et Digt af Drachmann, en Afhandling af Karl Madsen krævede en fantastisk eller stemningsfyldt Vignet, – Kunstneren var en sikker Mand at regne med. – Disse tidlige Tegninger blev Begyndelsen paa en rig Virksomhed, der for en stor Del er spredt rundt om i Juleblade og Bøger, til hvilke han tegnede Titelblade og udfoldede gode dekorative Evner i Friser og Vignetter. – Men ogsaa større Opgaver betroedes ham, saaledes illustrerede han 1884 »Peder Paars«, der i sin Ordning med forskelligt farvede Friser etc. er en fæl Udløber af Tidens saakaldte Pragtværker, der nu med Rette betragtes som forfejlede. Hans Vid og Lune fejrer dog Triumfer i mange af Digtets Helts vidunderlige Oplevelser.

Paa den i 1893 afsluttede, pompøst anlagte Aladdin-Udgave, der er over-

Reykjaviks Skipsbro. Islandske Billeder. »Ude og Hjemme« 1879.

P. Schram som Don Bartholo. »Ude og Hjemme« 1882.

En Kokette fra det 18. Aarhundrede. »Ude og Hjemme« 1881.

HENDRIKSEN X. I. V. BØHME sc

daadigt illustreret og ødselt udstyret med farvetrykte Titler til hver Akt, ofrede han et stort Arbejde. Der er rundt om i Værket gode Enkeltheder og megen Humor, hvor Oehlenschläger muntret sig med de komiske Personer, men den store Bog savner alligevel Helhed. Opgaven har overvældet Kunstneren, og den røde Traad, som dekorativt skulde binde de rigt vexlende Scener sammen, brister ofte. Lampens Aand og hans Tjenere er glimrende og fantasifuldt ført frem, og ved Siden af disse mægtige Væsener, der farer gennem Himmelrummet efter Lampens Ejers Ønsker, er Sultanen, Gulnares uheldige Bejler Saladin og Aladdins Moder Morgiane festlige i deres hel- eller halvkomiske Fremstilling. – Blandt de dekorative Illustrationer, bærer det Blad Prisen der omfatter Beskrivelsen af Lampens Plads i Hulen: »... og inderst paa den sorte Væg imellem Røg og Damp, der brænder i det mørke Hul den underfulde Lampe. Af den faar Hulen al sit Skin, thi skøndt den lyser ene, gjenstraaler Luen tusindfold fra Guld og Edelstene.« – Yndefulde Tegninger ledsager det skønne Digt i fjerde Akt, hvor Lympha og Zephyr mødes i Bækken ved den skyggefulde venlige Plads dybt inde i Skoven, hvor Aladdin har søgt Hvile. Det er et Afsnit, som hører til den bedste Illustrationskunst vi ejer. – Kort efter Afslutningen af »Aladdin« begyndte Hans Nic. Hansen 1893 at illustrere »En Skjærsommernatsdrøm«. Arbejdet var her ikke saa vidtspændende, og det lykkedes ham at holde Behandlingen af Tegningerne i et Spor – lidt engelsk paavirket – der gjør Bogen sluttet og hel i Virkning. Ogsaa her følges Digtningen fra de barokt komiske Haandværkeres Komadiespil til de højtspændte romantiske Scener, men ogsaa her bærer de komiske Motiver afgjort Prisen.

Hans mest helstøbte Illustrationsværk var dog »Sanct Hansaftenspil«, der afsluttedes 1885. Med faa Undtagelser er denne Bogs Tegninger skaarne i Træ, hvilket ogsaa har præget Karakteren af Billederne og givet hele Værket et lidt gammeldags Snit, der falder godt i Traad med Digtningen. Det er en Ære for Hans Nic. Hansen, at disse Illustrationer, danske i Indhold og Form, taaler den farlige Plads ved Siden af Oehlenschlägers Ungdomsdigt. – Ved Kunstnerens Død fremhævede en af vore Forfattere (Dr. Poul Levin) denne Bogs Værd, skildrede den store Virkning, den ved sin Fremkomst havde gjort paa ham, der befandt sig paa Skjellet mellem Barndom og Ungdom, samt den Glæde og det Udbytte det havde været for ham at fordybe sig i Bogens Billeder.

Endnu tidligere end dette større Arbejde havde Hans Nic. Hansen til Foreningen »Fremtiden«s første Hæfte »Billeder af danske Kunstnere« illustreret Wessels »Gaffelen«. Det var et lille Arbejde, der helt lykkedes, og hvis Tegninger Karl Madsen i en kritisk Artikel kaldte blændende vittige. – Hans Nic. Hansen har desuden efterladt sig mange andre Illustrationsarbejder, som Pladsen her ikke muliggjør at dvæle ved, deriblandt de fantastiske, men meget let og hastigt gjorte Billeder til en dansk Udgave af Dumas' »Greven af Monte Christo«, som sluttede 1907. – Han viede efterhaanden sine Kræfter til den Form for grafiske Arbejder, nemlig Raderingen, hvor han selv alene var Herre over Fremstillingen; disse Arbejder tog hele hans Interesse, og Illustrationerne gled i Baggrunden. F. H.

Tegninger til Wessels »Gaffelen«. Billeder af danske Kunstnere, udg. af Foreningen »Fremtiden«, 1. Hæfte, 1883.